УДК: 316.4

А. О. Азарова
Я. Ю. Остапчук

Аналіз недоліків нової пенсійної реформи та шляхів їх усунення

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У статті подано аналіз недоліків сучасної пенсійної реформи України. Вивчено її базові напрямки. Досліджено механізм виходу на пенсію з урахуванням постійно зростаючого (до 2035 р.) страхового стажу. Окреслено шляхи усунення недоліків пенсійної реформи в Україні.

Ключові слова: пенсійна реформа, пенсійне забезпечення, страховий стаж, бюджет.

Abstract

The article analyzes the shortcomings of the current pension reform of Ukraine. Its basic directions are studied. The mechanism of retirement has been investigated, taking into account the constantly growing (up to 2035) years of seniority. The ways of eliminating the shortcomings of the pension reform in Ukraine are determined.

Keywords: pension reform, pension insurance, seniority, budget.

Сучасна українська економіка перебуває у скрутному становищі. Із метою стабілізації пенсійного забезпечення уряд впроваджує нові заходи та реформи. Завдяки ним та новому закону, що впроваджується, у близькому майбутньому з бюджету має інвестуватися велика сума грошей на соціальне забезпечення населення, зокрема, на низку соціальних благ: школи, дитячі садки, лікарні. Український бюджет, який повинен становити на 2020 р. 1170 трильйонів гривень, не може охопити всі соціальні сфери. Разом із тим, у народних обранців є два шляхи вирішення цього питання.

- перше – це стимулювання розвитку економіки, інвестування в бізнес та підтримка розвитку малого бізнесу;
- збільшення пенсійного віку, щоб зменшити тягар на пенсійний фонд України.

Зрозуміло, що другий варіант зовсім не забезпечує зростання кількість робочих місць, що призводить до подальшого відтоку працездатного населення до інших країн у пошуках кращого життя.

Розглянемо, яким чином нове пенсійне законодавство регламентує процедуру виходу на пенсію.

Особи мають право на призначення пенсії за віком після досягнення віку 60 років та наявності страхового стажу не менше 15 років. З 1 січня 2020 року для виходу на пенсію необхідно мати щонайменше 27 років страхового стажу. У такому випадку чоловіки можуть розраховувати на пенсію в 2020 році з 60 років, а жінки – з 59 років (але лише до 1 квітня, після цього терміну пенсійний вік для жінок зросте до 59 років і 6 місяців). До досягнення 60 років право на пенсію за віком мають жінки 1961 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

55 років – які народилися до 30 вересня 1956 року включно;
55 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1956 року по 31 березня 1957 року;
56 років – які народилися з 1 квітня 1957 року по 30 вересня 1957 року;
56 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1957 року по 31 березня 1958 року;
57 років – які народилися з 1 квітня 1958 року по 30 вересня 1958 року;
57 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1958 року по 31 березня 1959 року;
58 років – які народилися з 1 квітня 1959 року по 30 вересня 1959 року;
58 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1959 року по 31 березня 1960 року;
59 років – які народилися з 1 квітня 1960 року по 30 вересня 1960 року;
59 років 6 місяців – які народилися з 1 жовтня 1960 року по 31 березня 1961 року;
60 років – які народилися з 1 квітня 1961 року по 31 грудня 1961 року.

Отже, в Україні пенсійний вік є одним із найменших в Європі: для жінок (до 1 квітня 2020 р.) він становить 59 років, а для чоловіків 60 років. Разом із тим, слід зауважити, що в нашій країні рівень

тривалості життя є найнижчим. Наприклад у Польщі він становить 78,5 років, що більший за нас на цілих 7 років.

Відповідно до пенсійної реформи, з 2018 р. в Україні щороку поступово збільшують планку страхового стажу, необхідного для отримання пенсії за віком. До 2028 р. вона зросте до 35 років. Із 1 січня 2020 року для виходу на пенсію необхідно мати щонайменше 27 років страхового стажу (у 2019-му було 26 років).

Пенсійний вік в Україні може варіюватися. Якщо людина не має необхідних років страхового стажу, вона зможе вийти на пенсію пізніше:

- після досягнення 63 років (якщо в 2020 р. страховий стаж складає від 17 до 27 років);
- після досягнення 65 років (якщо в 2020 році страховий стаж складає від 15 до 17 років).

Закономірно з`явилося питання, що робити населенню, яке до пенсійного віку не набрало вікового стажу. Тривалість страхового стажу, яка дає право на пенсію, визначається станом на дату досягнення пенсійного віку. При цьому, якщо людина буде продовжувати офіційно працювати та отримає необхідний страховий стаж, то пенсію їй призначать одразу після цього. Якщо ж на момент досягнення пенсійного віку людина не працює, але й не отримала право на пенсійні виплати (через відсутність необхідного стажу), їй можуть нарахувати державну соціальну допомогу. Її призначають з урахуванням майнового стану потенційного пенсіонера та його середньомісячного сукупного доходу.

Отже, одним із варіантів отримання пенсії для тих, кому не вистачає трудового стажу, – це продовжувати працювати заради гідної пенсії або можливо купити собі віковий стаж. Потрібно укласти договір про добровільну участь у системі страхування у державному податковому органі. І щомісяця добровільно надсилати кошти заради пенсії в майбутньому.

У 2019 році розмір прожиткового мінімуму зріс і це безпосередньо вплинуло на розмір мінімальних пенсій, які дорівнюють прожитковому мінімуму. З урахуванням нового перерахунку, це підвищення становило понад 70 гривень, що на 1 січня 2020 року склало 1638 грн. Нинішнього року її підвищать двічі: 1 липня 2020 року розмір мінімальної пенсії зросте до 1712 грн, а з 1 грудня – до 1769 грн.

Прогнозується, що у 2025 рр. українських трудовий ринок буде складатися з 1/3 людей пенсійного віку, що суттєво зумовить погіршення якості надання послуг.

Разом із тим, заступники соціальної політики підрахували, що понад 83% пенсіонерів отримують пенсії нижчу за прожитковий мінімум – це до 4 тисяч гривень. Громадяни України змушені працювати неоформленими після пенсії, щоб зводити кінці з кінцями.

У відповідь на потреби українського суспільства посадовці розробили проект, який реалізує положення та сприятиме спрощенню системи солідарного пенсійного страхування, посиленню стимулів до сплати єдиного соціального внеску та виведення «з тіні» доходів; стимулюватиме до накопичень на власну старість та захисту від зловживань у фінансовому секторі; забезпечить розвиток та належне державне регулювання надання соціальних послуг особам похилого віку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Висловлення міністра про освіту. URL : https://www.slovoidilo.ua/2020/02/20/novyna/ekonomika/zyasuvalosya-skilky-ukrayincziv-otrymuyut-pensiyu-vyshhe-prozhytkovoho-rivnya
2. Витяг з статі про реформу . URL : https://nikopolnews.net/ukraina/40-obshchestvo/14406-ponad-80-ukrajinskikh-pensioneriv-za-mezheyu.
3. Пенсійний вік і стаж в Україні. Хто зможе вийти на пенсію у 2020 році? Сайт журналу НВ. URL : https://nv.ua/ukr/ukraine/events/pensiya-v-ukrajini-2020-skilki-rokiv-stazhu-i-yakiy-vik-novini-ukrajini-50063550.html

Азарова Анжеліка Олексіївна − к.т.н., професор каф. МБІС, заст. декана ФМІБ з наукової роботи та міжнародного співробітництва.

Остапчук Ярослав Юрійович – студент МІТ-18б, факультет Менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м.Вінниця.

Azarova Anzhelika A. – PhD in technique, professor, deputy Dean of the Faculty of management and information security by scientific work and international cooperation**.**

Ostapchuk Yaroslav Y. – student, Faculty of Information Security Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.